

Paní rektorko, kolegyně a kolegové, dámy a pánové,

Pocta, které se mi dnes dostalo, není první čestná akademická hodnost, již mi udělila vysoká učiliště v České republice, v Kanadě a ve Spojených státech. Ale říkám vám upřímně, že ze všech, které vykazuju ve svém *curriculu vitae*, tenhle titul mě těší nejvíc. Povím vám proč.

Odedávna jsem byl přesvědčen, že jeden z hlavních důvodů, proč se u nás zhroutil totalitní režim, bylo, že legálně šlo se dopracovat úspěchu a s ním spojené zasloužené remunerace jen uměním - pokud byl člověk ochoten respektovat omezení, jaká starý režim umělcům ukládal, a pokud se umělci podařilo proklouznout bez nehody cenzurní sítí.

Lidé ovšem mají různé talenty, nejen umělecký. Jenomže těmi ostatními talenty - pokud člověk nebyl aktivním členem jediné povolené organizace - bylo možné dosáhnout, ne snad úspěchu, ale vydělat slušné peníze pouze nelegálně. Obchodní talent šlo se značným ziskem uplatnit jenom na černém trhu, lékařský talent, když si doktor doplňoval příjem úplatky, talent v některém ze žádaných řemesel, pokud se řemeslník nebál brát melouchy, a když se nebál, musel v pracovní době odpočívat, protože /ho, když ve státním podniku padla, čekala perná práce.

Že jsem v tomhle podezření měl pravdu, ukázalo skutečně bouřlivé uplatnění těch jiných talentů, nejenom těch uměleckých po Sametové revoluci. Tehdy, jenom několik dní po umíráčku starého režimu vyzváněním klíči, dostal jsem zprávu z Prahy, kde mi člověk, jehož jsem neznal, oznamoval, že spolu s kamarády založili Společnost Josefa Škvoreckého, a že v budoucnosti se hodlá pokusit o soukromé gymnasium. To, když to dovolím, ponese rovněž mé jméno. Autor té zprávy se jmenoval Václav Křištof.